

BANKACILIK ve SERMAYE
Piyasası Araştırmaları Dergisi

Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi

BSPAD, Cilt 4, Sayı 10
www.bankasermaye.com

Yönetim Kurulu Yapısı ve Sürdürülebilirlik Raporu Uyumu: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Araştırma¹

Board Structure and Sustainability Reporting Compliance: A Research On Turkish Banking Sector

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KEVSER
Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi
Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü
mustafakevser83@gmail.com
orcid.org/0000-0003-0586-1662

Doç.Dr. Mesut DOĞAN
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü
mesutdogan07@gmail.com
orcid.org/0000-0001-6879-1361

Özet

Yönetim kurullarının yapısı sürdürülebilirlik raporlamasına etki eden önemli unsurlardandır. Bu araştırmanın iki temel amacı bulunmaktadır. Araştırmanın ilk amacı Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların sürdürülebilirlik raporu uyum skorlarını ortaya koymaktır. Araştırmanın ikinci amacı ise bankaların yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik raporu uyumu arasındaki ilişkiyi tespit etmektir. Araştırma kapsamında 2013-2018 yılları arasında Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren ve sürdürülebilirlik raporu yayımlayan kamu, özel ve yabancı 10 bankanın verilerinden yararlanılmıştır. Araştırmada bankaların sürdürülebilirlik raporu uyum skorlarını belirlemek için içerik analizi, yönetim kurulu yapısı ile kurumsal sürdürülebilirlik raporu uyumu arasındaki ilişkiyi tespit etmek için korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuca göre yönetim kurulu üye sayısı, yönetim kurulu kadın üye sayısı, yönetim kurulu yabancı üye sayısı ile ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik rapor uyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bunun yansıra yönetim kurulu bağımsız üye sayısı ile ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik rapor uyumu arasında pozitif ancak zayıf bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik Raporlaması, Kurumsal Yönetim, Yönetim Kurulu, Bankacılık, GRI.

Jel Kodları: M10, M40, M41.

¹ Makale Gönderim Tarihi: 10.10.2020 – Makale Kabul Tarihi: 22.12.2020

Abstract

The composition of the boards of directors is one of the important factors affecting the sustainability reporting. This research has two main purposes. The first aim of the research is to reveal the sustainability reporting compliance scores of the banks operating in the Turkish banking sector. The second aim of the research is to determine the relationship between the board structure of banks and the compliance of the sustainability reporting. Within the scope of the research, data from 10 public, private and foreign banks operating in the Turkish banking sector and publishing sustainability report between 2013 and 2018 were used. In the research, content analysis was used to determine the banks' sustainability report compliance scores, and correlation analysis was conducted to determine the relationship between the structure of the board of directors and the compliance of corporate sustainability reports. According to the another result obtained from the research, there is no statistically significant relationship between the size of the board, number of women directors of the board, the number of foreign directors of the board, and economic, environmental and social sustainability report compliance. However, a positive but weak relationship was found between the number of independent members of the board of directors and the sustainability report compliance. In addition, a positive but weak relationship was found between the number of independent members of the board of directors and economic, environmental and social sustainability report compliance.

Key words: Sustainability Reporting, Corporate Governance, Board of Directors, Banking, GRI.

Jel Classification Codes : M10, M40, M41.

Giriş

Kurumsal yönetimin ayrılmaz bir parçası olan kurumsal sosyal sorumluluk kavramının gelişim göstermesi ile birlikte sürdürülebilirlik raporlamalarına olan ilgi de artmıştır. Finansal ve finansal olmayan açıklamaların yer aldığı sürdürülebilirlik raporlamaları ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları ile firma paydaşlarına sadece finansal nitelikteki bilgileri değil bunun yanında sosyal ve çevresel boyutları ile firmanın geleceğine yönelik bilgileri de sunar. Kurumsal sosyal sorumluluk kavramının ve buna bağlı olarak sürdürülebilirlik raporlamasının teorik altyapısı tüm dünyada yıkıcı etkiler gösteren muhasebe skandallarına dayanmaktadır. 2000'li yılların başında Enron, Parmalat, Worldcom ve HHH Insurance gibi şirketlerde yaşanan skandallar kurumsal yönetim, etik ve kurumsal sosyal sorumluluk kavramlarının dikkate alınmasına yol açmıştır. Bunun yanında 2008 küresel krizi de iş etiği ve kurumsal yönetimin geliştirilmesine yönelik tartışmaları gündeme getirmiştir. Küresel çerçevede karşılaşılan sorunların temel sebebinin denetim yetersizliklerinden çok kurumsal yönetimin ve etik anlayışının eksikliği olduğu ifade edilmiştir. Yaşanan gelişmelere iş dünyasının karmaşası ve küresel değişimin eklenmesi ile birlikte firmalar da sorumlu vatandaşlar gibi (Aras ve Crowther, 2008) davranmaya başlamışlar ve sürdürülebilirlik ajandalarını uygulamaya koymuşlardır (Clarkson vd. 2008). Bu çerçevede tüm dünyada firma yönetimlerine ve muhasebe uygulamalarına yönelik yeni düzenlemeler yapılması zorunluluğunu gündeme gelmiştir. Çevresel ve yasal düzenlemelerde sağlanan gelişmeler paydaşlara daha fazla bilgi sağlanması ve toplumun güveninin yeniden kazanılmasıyla sonuçlanmıştır (Bandara, 2018). Sürdürülebilirlik konusundaki gelişmelere verilebilecek en önemli örneklerden biri Küresel Raporlama Girişimi (GRI)'dir. Sürdürülebilirlik raporlamalarına yönelik ilkeler ve konuya ilişkin güncellemeler merkezi Hollanda'da bulunan Küresel Raporlama Girişimi (GRI) tarafından yürütülmekte ve standardize edilmektedir. GRI dünyada sürdürülebilirlik raporlamalarının standardizasyonunda en önemli inisiyatif konumundadır. GRI'nin ana misyonu farklı türdeki bütün firma ve organizasyonlar için kredibl, güvenilir ve sürdürülebilir bir raporlama çerçevesi sunmaktır. Bu misyon çerçevesinde GRI muhasebe uygulamalarında, yatırımlarda firmaların toplum ile olan ilişkilerinde şeffaf bir yapı ortaya koyma çabası içindedir.

GRI'nin küresel bir girişim olarak harekete geçmesi ile birlikte büyük ölçekli firmalar finansal ve finansal olmayan tüm bilgilerini entegre ederek tek bir rapor haline getirmeye başlamışlardır. Böylelikle firmalar stratejilerini, kurumsal yönetim anlayışlarını, finansal performanslarını ve geleceğe yönelik beklentilerini ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları ile ortaya koymaya dönemine girmişler, sürdürülebilir stratejilerini ve nasıl değer yaratacaklarını hissedarlarına ve paydaşlarına sunmuşlardır (Ariza vd., 2012). Bu noktada firmaların sürdürülebilir bir yapıyı ortaya koymalarında temel referans noktası 1997 yılında John Elkington tarafından geliştirilen "Triple Bottom Line" kavramı olmuştur. Elkington bu kavram ile birlikte geleneksel finansal göstergelerin yanına sosyal ve çevresel performansı da eklemiş kurumsal sürdürülebilirliği ekonomik, sosyal ve çevresel olmak üzere üç boyutlu bir yapı üzerine inşa etmiştir. Ortaya konulan çabaların

tümü kurumsal yönetim anlayışı çerçevesinde sürdürülebilir bir yapı oluşturmaktır. Kurumsal yönetimin en önemli unsurlarından biri yönetim kuruldur. Yönetim kurulu denetim ve izleme fonksiyonlarını yerine getirerek hissedarların menfaatini arttırmak amacıyla firma yöneticileri ve vekilleri üzerinde etkili olmaktadır. Diğer taraftan günümüzde firma yönetim kurullarına, hedef belirlemede hem finansal hem de sosyal ihtiyaçları göz önüne alma sorumluluğu verilmektedir. Bu nedenle yönetim kurulları sadece firma kârına odaklanmanın yanında toplumsal refaha katlı sağlama sorumluluğunu da üstlenmektedir (Jangu, 2014: 139). Bu durum yönetim kurulunun firma stratejisini geliştirmesini, değiştirmesini ve doğal olarak sürdürülebilirlik raporlaması ile arasında bir bağ olmasını sağlamaktadır (Johnson vd., 1996).

Sürdürülebilirlik raporlamasının gelişim göstermesi ile birlikte sosyal ve çevresel raporlamanın firma üzerindeki etkisi çeşitli açılardan araştırmalara konu olmaktadır. Yürütülen araştırmaların bir kısmı konuyu vekalet teorisi kapsamında değerlendirerek sürdürülebilirlik raporlamaları çerçevesinde yapılan gönüllü açıklamaların asimetrik bilgi sorununu azalttığını ve hissedarlara koruma sağladığını belirtmektedir (Cormier vd. 2005). Araştırmalardan bir kısmı ise sürdürülebilirlik raporlamaları ile finansal performans arasındaki ilişkiyi incelemiş ve bu araştırmalardan farklı sonuçlar elde edilmiştir (Jones vd. 2007; Becchetti vd. 2008; Ameer ve Othman, 2012; Iqbal vd. 2012). Sürdürülebilirlik raporlamalarının firmalar üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar ile birlikte sürdürülebilirlik raporlaması kapsamında sosyal ve çevresel raporlamayı etkileyen firma karakteristiklerinin neler olduğu konusu ilgi çekici hale gelmiş ve araştırmalara konu olmuştur (Tsang vd. 1998, Haniffa ve Cooke, 2002; Oba ve Fodio, 2012; Bandara vd. 2018). Firma karakteristikleri çerçevesinde yönetim kurulu yapısı oldukça önemli olup kurumsal yönetimin temel unsurlarından biridir.

Bu araştırmada Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların sürdürülebilirlik raporu uyum skorları belirlenmiş ve yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik raporu uyumu arasındaki ilişkiyi tespit edilmiştir. Araştırmada yönetim kurulu kompozisyonu literatür ile uyumlu şekilde ele alınmıştır. Buna göre yönetim kurulu kompozisyonu; yönetim kurulu büyüklüğü, yönetim kurulu bağımsız üye sayısı, yönetim kurulu cinsiyet farklılığı ve yönetim kurulu yabancı üye sayısı olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada bankaların kurumsal yönetim uyum skorunu tespit etmek için içerik analizi yapılmış, yönetim kurulu yapısı ile kurumsal sürdürülebilirlik uyumu arasındaki ilişkiyi tespit etmek için ise korelasyon analizi yapılmıştır.

1. Yönetim Kurulu Yapısının Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Firma Açıklamaları Üzerindeki Etkisi

Zorunlu ya da gönüllü olsun firmaların kamuoyuna bilgi açıklamaları vekalet maliyetlerini, bilgi asimetrisini ve politik maliyetleri azaltmak için kullanılan yaygın bir uygulamadır. Son yıllarda iş dünyasının giderek karmaşık hale gelen yapısı yasalar, standartlar ve rehberler aracılığıyla firmalar açısından yeni raporlama yükümlülüklerini de beraberinde getirmiştir. Bu durum açıklanan finansal raporlarda, yönetsel yorumlarda, ücretler ve sürdürülebilirlik konularında açıklanan bilgilerde önemli bir artışa ve bilgi yayılımına neden olmuştur (IIRC, 2011). Sonuç olarak firmalar faaliyetlerinin ekonomik, sosyal ve çevresel sorumluluklarını üstlenmek, sürdürülebilirlik ve hesap verilebilirlik konularına odaklanmak zorunda kalmışlardır (Aceituno vd. 2014).

İş dünyasındaki değişimler ile birlikte firmaların sosyal ve çevresel performanslarını çeşitli açılardan değerlendiren sürdürülebilirlik raporlarının sayısında bir artış meydana gelmiştir. Ancak sürdürülebilirlik raporlamaları kapsam itibarıyla gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında farklılıklar göstermektedir ve gelişmiş ülkelere göre gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilirlik raporlamalarının sayısı azdır (Chambers vd. 2003; Thorpe ve Prakash-Mani, 2003; Baskin ve Gordon, 2005). Sürdürülebilirlik raporlamalarının önemli bir kısmı büyük firmalar tarafından web tabanlı olarak hazırlanmaktadır. 1999 yılında Global Fortune 500 (GFT250) listesinde ilk 250'de yer alan firmaların sadece %35'i çevresel, sosyal ve sürdürülebilirlik konularına ilişkin raporlama yaparken günümüzde ilk 250'de yer alan firmaların %80'inin sürdürülebilirlik raporları hazırladığı belirtilmiştir (KPMG International Survey of Corporate Responsibility, 2008). Bunun ötesinde Fransa, Norveç, İsviçre, Brezilya ve Güney Afrika'da firmalar yıllık faaliyet raporlarında sürdürülebilirlik bilgilerine yer vermektedirler. Son yıllarda İngiltere ve Japonya'da firmalar yüksek sürdürülebilirlik puanları alırken Avustralya'da firmalar faaliyet raporlarına sürdürülebilirlik performanslarını hızlı bir şekilde entegre etmektedirler (KPMG, 2008). Bu gelişmelere rağmen Avustralya hariç Asya-Pasifik bölgesinde sürdürülebilirlik raporlaması hakkında az sayıda çalışma bulunmaktadır (Amran vd. 2014). Buna benzer şekilde Türkiye'de de sürdürülebilirlik raporlaması ve sürdürülebilirlik raporlaması kalitesine yönelik araştırma sayısı oldukça azdır.

Sürdürülebilirlik raporlamalarının birçok faydası bulunmaktadır. Özellikle yönetim kurullarından beklenen hissedarların menfaatlerini artırma, hesap verilebilirlik ve firmanın geleceğe yönelik stratejilerinin analiz edilmesinde sürdürülebilirlik raporları oldukça önemli rol oynamakta, hissedarlar ve paydaşlar tarafından talep edilen bilgilerin sunulmasında şeffaflık sağlamaktadır. Buna karşın sürdürülebilirlik raporlamalarının kendisinden beklenen faydaları sağlamayacağını öne süren görüşler de bulunmaktadır. Rouf (2011) sürdürülebilirlik raporlamalarının hissedarların ve paydaşların ihtiyaçlarına cevap vermeyeceğini çünkü yöneticilerin sürdürülebilirlik açıklamalarını kendi çıkarlarını gözeterek yapacağını ve gerçek durumu gizleyeceğini belirtmiştir. Bu nedenle bilgi açıklamalarındaki kesinlik ve güvenilirlik yönetim kurulu yapısı ve diğer kurumsal özelliklere bağlı olarak değişkenlik göstermektedir (Sheila vd. 2012). Kurumsal yönetim firma sahiplerinin ve hissedarların menfaatlerini koruyan bir yönetim aracı olmakla birlikte yönetim kurulu da sürdürülebilirlik raporlamalarının güvenliğinden ve şeffaflığından gün geçtikçe daha fazla sorumlu olmaktadır (Ingle, 2008). Bu çerçevede Jensen ve Meckling (1976) tarafından firmaların bilgi açıklamalarına yönelik önerilen kurumsal yönetim mekanizmaları ve yönetim kurulu yapısı önem taşımaktadır.

2. Literatür

Yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik raporlamalarının kalitesi arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar gelişme aşamasındadır. Konuya ilişkin araştırmalarda yönetim kurulu yapısının farklı karakteristikleri ile sürdürülebilirlik raporlamaları arasındaki ilişkinin incelendiği görülmektedir. Araştırmaların bir kısmı cinsiyet ile sürdürülebilirlik raporlamaları arasındaki ilişkiyi incelerken (Adams ve Ferreira, 2004; Oba ve Fodio, 2012, Adeniyi ve Fadipe, 2018; Issa ve Fang, 2019) bir kısmı ise yönetim kurulu büyüklüğü (Cheng ve Courtenay, 2004; Fasan ve Mio, 2017; Wang, 2017) ve yönetim kurulu bağımsız üye sayısı (Ho ve Wong, 2001; Eng ve Mak's, 2003; Said vd. 2009; Muller, 2014) ile sürdürülebilirlik raporlamaları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Bunun yanı sıra CEO ikiliği (Shamil vd. 2014) ve yabancı yönetim kurulu üye sayısı (Haniffa ve Cooke, 2002; Jangu, 2014) ile sürdürülebilirlik raporlamalarının kalitesi arasındaki ilişkiyi araştıran çalışma sayısı oldukça azdır. Araştırmalardan elde edilen sonuçların ülkeden ülkeye, firmadan firmaya farklılık gösterdiği görülmektedir. Dilling (2010) araştırmasında ülkelerarasındaki farklılıkları ortaya koymuş ve Avrupa ülkelerinin sürdürülebilirlik raporlamalarının daha yüksek kalitede olduğunu belirtmiştir. Avustralya, Japonya ve İngiltere gibi ülkelerde ise sürdürülebilirlik raporlamaları yasal zorunluluk halini almaya başlamıştır (Dagiliene, 2010). Elde edilen farklı sonuçların temel sebebinin ülkelerin hukuki ve ekonomik altyapıları olduğu ifade edilebilir.

Garcia vd. (2020) Latin Amerika ülkelerinde yönetim kurulu büyüklüğünün sürdürülebilirlik raporlamalarının kalitesini arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Vitolla vd. (2020) 134 çokuluslu firma üzerine yaptığı araştırmada yönetim kurulu büyüklüğü, yönetim kurulu bağımsızlığı ve yönetim kurulu cinsiyet farklılığı ile entegre raporlama kalitesi arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğunu sonucuna ulaşmıştır.

Adeniyi ve Fadipe (2018) yönetim kurulu farklılığının sürdürülebilirlik raporlaması üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırmada Nijerya Borsası'nda faaliyet gösteren 4 üretici firmanın 2015-2016 dönemi verileri panel veri yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yönetim kurulu cinsiyet farklılığı ile sürdürülebilirlik raporlaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Yönetim kurulu büyüklüğü sürdürülebilirlik raporlaması kararını etkilememektedir ancak yönetim kurulu bağımsızlığı sürdürülebilirlik raporlamasını anlamlı ve pozitif yönlü etkilemektedir.

Anazonwu vd. (2018) Nijerya Borsası'nda faaliyet gösteren firmalar arasında yaptığı araştırmada kadın üye sayısı ile sürdürülebilirlik raporlaması arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiş ancak yönetim kurulu yabancı üye sayısı ile sürdürülebilirlik raporlaması arasında anlamlı bir ilişki tespit edememiştir.

Bandara vd. (2018) Sri Lanka Borsası'nda faaliyet gösteren şirketlerin kurumsal yönetim yapısı ile sürdürülebilirlik raporlaması arasındaki ilişkiyi regresyon analizi yöntemi ile araştırmıştır. Yönetim kurulu bağımsızlığı, firma büyüklüğü, yönetici ikiliği, yönetim kurulunda kadın yöneticilerin varlığı, firmada kurumsal sosyal sorumluluk komitesinin bulunması kurumsal yönetim ölçütleri olarak araştırmada yer almıştır. Araştırma sonuçlarına göre bağımsız üye oranı, yönetici ikiliği ve kurumsal sosyal sorumluluk komitesinin varlığı ile gönüllü sürdürülebilirlik raporlaması açıklamaları arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır.

Hu ve Loh (2018) Singapur Borsası (SGX)'nda faaliyet gösteren 462 firmanın yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik açıklamaları arasındaki ilişkiyi regresyon analizi ile araştırmıştır. Araştırmada yönetim kurulu

büyüklüğü, yönetim kurulu bağımsızlığı, yönetim kurulunda yer alan yöneticilere verilen kısa ve uzun vadeli teşvikler yönetim kurulu faktörleri olarak incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar yönetim kurulu faktörleri ile sürdürülebilirlik açıklamaları arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre yönetim kurulu büyüklüğü ve yönetim kurulu toplantı sayısı, bağımsız üye sayısı oranı, uzun dönemli yönetim kurulu teşvikleri de sürdürülebilirlik raporlaması olasılığını ve kalitesini pozitif yönlü etkilemektedir.

Aman ve Bakar (2017) Malezya Borsası'nda 260 firma üzerinde yaptıkları araştırmada yönetim kurulu büyüklüğü ve kadın üye sayısı ile sürdürülebilirlik açıklamaları arasında pozitif bir ilişki olduğu buna karşın CEO ikiliği ve yönetim kurulu bağımsız üye sayısı ile sürdürülebilirlik açıklamaları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Naseem vd. (2017) Pakistan Borsası'nda 179 firma arasında yaptıkları araştırmada yönetim kurulu büyüklüğünün, yönetim kurulu bağımsız üye sayısının ve yönetim kurulu toplantı sayısının sürdürülebilirlik raporlaması açıklamalarını pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Wang (2017) Tayvan 50 Endeksi'nde yaptığı araştırmada kurumsal yönetim uygulamalarının ve firma karakteristiklerinin sürdürülebilirlik raporlamasını pozitif yönlü etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada firma karakteristiği olarak yönetim kurulu büyüklüğü, bağımsız üye sayısı, yabancı yönetim kurulu üye sayısı, denetim komitesinin varlığı ve firma büyüklüğü tanımlanmıştır. Panel veri ve lojistik regresyon yöntemlerinin kullanıldığı araştırmada yönetici hisse oranı ve hisse senedi fiyatı ile sürdürülebilirlik raporu açıklamaları arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Al-Shaer ve Zaman (2016) araştırmasında yönetim kurullarındaki cinsiyet farklılığının sürdürülebilirlik raporlaması kalitesi ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buna göre bağımsız kadın yöneticiler sürdürülebilirlik raporlamasının kalitesi üzerinde pozitif etkiye sahiptir. Elde edilen sonuç kaliteli sürdürülebilirlik raporlaması için yönetim kurullarında bağımsız kadın yönetici sayısının artışı destekler niteliktedir.

Dienes ve Velte (2016) araştırmasında yönetim kurulu kadın üye sayısının sürdürülebilirlik raporlamaları üzerinde güçlü bir pozitif etkiye sahip olduğunu buna karşın yönetim kurulu büyüklüğünün sürdürülebilirlik raporlamalarının kalitesi üzerinde etkisi olmadığını belirtmiştir.

Amran vd. (2014) Asya-Pasifik bölgesinde 12 ülkeden 113 firmanın yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik raporlaması kalitesi arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre yönetim kurulu büyüklüğü, yönetim kurulu bağımsızlığı ve kadın yönetim kurulu üye sayısı ile sürdürülebilirlik raporlaması kalitesi arasında ilişki tespit edilememiştir. Feijoo vd. (2014) yönetim kurullarında en az üç kadın yönetici olan ülkelerde sürdürülebilirlik raporlaması kalitesinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Janggu vd. (2014) iyi kurumsal yönetim uygulamalarının sürdürülebilirlik raporlaması üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırmada Malezya Borsası'nda faaliyet gösteren 100 firmanın verileri kısmi en küçük kareler yöntemi yapısal eşitlik modelleri ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yönetim kurulu büyüklüğünün sürdürülebilirlik açıklamaları üzerinde önemli etkiye sahip olduğu ancak yönetim kurulu bağımsızlığının sürdürülebilirlik açıklamaları üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Shamil vd. (2014) temsil teorisi çerçevesinde yönetim kurulu yapısının sürdürülebilirlik raporlaması üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırmada Sri Lanka Borsası (CSE)'nda faaliyet gösteren 148 firmanın verileri hiyerarşik ikili lojistik regresyon yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yönetim kurulu büyüklüğü ve CEO ikiliği sürdürülebilirlik raporlamaları ile pozitif yönlü ilişki içindedir. Bunun yanında araştırmada yönetim kurulu kadın üye sayısı ile sürdürülebilirlik raporlaması arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Herda vd. (2013) Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 500 büyük firma üzerinde yaptığı araştırmada yönetim kurulu bağımsız üye sayısı ile sürdürülebilirlik raporlaması kalitesi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit etmiştir.

Ariza vd. (2012) yönetim kurulu yapısı ile entegre finansal raporlama ve sürdürülebilirlik raporlaması arasındaki ilişkiyi incelemiş ve araştırmada 15 ülkeden 568 firmanın 2008-2010 dönemi verilerini analiz etmiştir. Araştırmada büyüme fırsatlarının, firma büyüklüğünün, yönetim organlarının ve cinsiyet farklılığının entegre raporlama ile sunulan bilgileri etkileyen en önemli faktörler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu etki Anglo-Sakson, Alman ve Latin kurumsal yönetim modelleri için doğrulanmıştır.

Oba ve Fodio (2012), yönetim kurulu yapısı ile çevresel raporlama kalitesi arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmada Nijerya Borsası'nda faaliyet gösteren 21 firmanın 2005-2009 dönemi verileri lojistik regresyon yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yönetim kurulu yabancı üye sayısı ve bağımsız üye sayısı çevresel raporlama kalitesine pozitif yönde etki etmektedir. Buna karşın yönetim kurulu büyüklüğü ile çevresel raporlama kalitesi arasında ters yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet ile çevresel raporlama kalitesi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Hsu ve Cheng (2012) yönetim kurulu kadın üye sayısı ile sürdürülebilirlik açıklamaları arasında anlamlı bir ilişki tespit edememiş buna karşın Bernardi ve Threadgill (2010) yönetim kurulu kadın üye sayısı ile sosyal sorumluluk arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Cheng ve Courtenay (2004) yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik açıklamaları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre bağımsız yönetim kurulu üye sayısı ile sürdürülebilirlik açıklamaları arasında pozitif yönlü ve güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Buna karşın yönetim kurulu büyüklüğü ve CEO ikiliği ile sürdürülebilirlik raporlamaları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

3. Metodoloji

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türk Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların sürdürülebilirlik raporu uyumunu ortaya koymaktır. Araştırmanın diğer amacı ise bankaların yönetim kurulu (YK) yapısı ile sürdürülebilirlik raporu uyumu arasındaki ilişkiyi tespit etmektir. Bu kapsamda araştırmada bankaların yönetim kurulu yapısına göre (yönetim kurulu üye sayısı, yönetim kurulu yabancı üye sayısı, yönetim kurulu bağımsız üye sayısı, yönetim kurulu kadın üye sayısı) sürdürülebilirlik raporu uyumu arasındaki etkileşimler belirlenecektir. Araştırmada ilk aşamada GRI tarafından standardize edilen sürdürülebilirlik raporları kriterleri çerçevesinde bankaların sürdürülebilirlik raporuna uyum skoru tespit edilmiştir.

3.2. Veri seti ve örneklem

Araştırmada 2013-2018 yılları arasında Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren ve sürdürülebilirlik raporu yayımlayan kamu, özel ve yabancı 10 bankanın verilerinden yararlanılmıştır (Türkiye Halk Bankası A.Ş., Akbank, Türkiye İş Bankası A.Ş., Şekerbank T.A.Ş., Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş., Türk Ekonomi Bankası, Garanti Bankası, Türkiye Vakıflar Bankası A.O., Yapı ve Kredi Bankası A.Ş., T.C. Ziraat Bankası A.Ş.). Sürdürülebilirlik skorları bankaların internet sitelerinde yayınlanmış oldukları sürdürülebilirlik raporları esas alınarak oluşturulmuştur. Ampirik gerçekleştirilen analizlerde kullanılmış olan mali veriler Türkiye Bankalar Birliği'ne ait web sayfasından (www.tbb.org.tr) temin edilmiştir.

3.3. Değişkenler

Bu araştırmada yönetim kurulu yapısına ait 4 değişken (yönetim kurulu üye sayısı, yönetim kurulu yabancı üye sayısı, yönetim kurulu bağımsız üye sayısı, yönetim kurulu kadın üye sayısı) kullanılmıştır. Yönetim kurulu yapısına ilişkin CEO duality (ikilik) değişkeni, tüm bankalarda ikilik söz konusu olmasından dolayı analizlere dahil edilememiştir. Araştırma kullanılan yönetim kurulu yapısına ilişkin değişkenler şöyledir:

Tablo 1. Yönetim Kurulu Yapısına İlişkin Araştırmada Kullanılan Değişkenler

<i>Yönetim Kurulu Özellikleri</i>	<i>Tanımlar</i>
Kadın YK Sayısı	Kadın yönetim kurulu üye sayısı
Kadın YK Yüzdesi	Yönetim kurulu içerisinde kadın yönetim kurulu üye yüzdesi
Kadın YK Dummy	Kadın Yönetim Kurulu varsa 1, yoksa 0
Yönetim Kurulu Büyüklüğü	Yönetim kurulu üye sayısı

Yabancı YK Sayısı	Yabancı yönetim kurulu üye sayısı
Yabancı YK Yüzdesi	Yönetim kurulu içerisinde yabancı yönetim kurulu üye yüzdesi
Yabancı YK Dummy	Yabancı yönetim Kurulu varsa 1, yoksa 0
Bağımsız YK Sayısı	Bağımsız yönetim kurulu üye sayısı
Bağımsız YK Yüzdesi	Yönetim kurulu içerisinde bağımsız yönetim kurulu üye yüzdesi
Bağımsız YK Dummy	Bağımsız yönetim Kurulu varsa 1, yoksa 0

Araştırmada sürdürülebilirlik raporu uyum skoru ile ilgili üç adet değişken kullanılmıştır. Bankaların sürdürülebilirlik rapor uyum düzeyleri; ekonomik sürdürülebilirlik, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal sürdürülebilirlik olmak üzere 3 kategoriye ayrılmıştır. Bankaların sürdürülebilirlik uyum düzeyleri 40 kriter ile belirlenmiş böylelikle bankalara ait sürdürülebilirlik raporu uyum skorları hesaplanmıştır. Söz konusu 40 kriter ekte verilmiştir. Araştırmada toplam 2400 adet veri üretilmiştir.²

Araştırmada ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik verileri bankaların sürdürülebilirlik raporları incelenerek 0-1 değerleri ile aranmıştır. Böylelikle ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik uyum skorları oluşturulmuştur. Eğer bir bankada ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik faaliyeti bulunuyorsa o faaliyete 1 değeri verilmekte, diğer durumda 0 değeri verilmektedir. Raporların incelenmesi sürecinde sürdürülebilirlik alanlarını tanımlamak için G4 Sürdürülebilirlik Raporlaması Kılavuzları esas alınmıştır.

*EKONOMİK: (Toplam Puan/13)*100*

*ÇEVRESEL:(Toplam Puan/12)*100*

*SOSYAL: (Toplam Puan/15)*100*

Bu araştırmada yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik skoru arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla literatürle tutarlı bir şekilde aşağıdaki hipotezler ve model geliştirilmiştir.

H₁: Bankaların yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik rapor uyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1a}: Bankaların yönetim kurulu yapısı ile ekonomik sürdürülebilirlik rapor uyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1b}: Bankaların yönetim kurulu yapısı ile çevresel sürdürülebilirlik rapor uyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1c}: Bankaların yönetim kurulu yapısı ile sosyal sürdürülebilirlik rapor uyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Şekil 1. Araştırma Modeli

2 10 Banka*6 Yıl*40 Kriter= 2400

3.4. Bulgular

Araştırmanın bu bölümde Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların sürdürülebilirlik raporu uyum skorları ile yönetim kurulu yapısı arasındaki ilişki analiz edilecektir.

Tablo 2. Bankaların Ekonomik Sürdürülebilirlik Raporu Uyum Skorları

Bankalar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Akbank	76,92	84,62	69,23	76,92	76,92	100,00
Garanti Bankası	100,00	76,92	76,92	100,00	76,92	84,62
İş Bankası	69,23	76,92	84,62	76,92	100,00	76,92
Şekerbank	76,92	100,00	76,92	84,62	69,23	76,92
Halk Bankası	84,62	76,92	100,00	76,92	76,92	84,62
TSKB	76,92	84,62	69,23	76,92	61,54	0,00
Vakıfbank	100,00	76,92	76,92	84,62	76,92	84,62
Yapı Kredi Bankası	69,23	76,92	61,54	0,00	100,00	76,92
TEB	76,92	38,46	76,92	84,62	69,23	76,92
Ziraat Bankası	84,62	0,00	100,00	76,92	69,23	38,46

Tablo 2’de bankaların ekonomik sürdürülebilirlik raporu uyum skorlarına yer verilmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde 2016-2018 yılları arasında ekonomik sürdürülebilirlik raporu uyum skoru en yüksek olan bankaların Akbank, İş Bankası, Yapı ve Kredi Bankası ve Garanti Bankası olduğu görülmektedir. 2013-2015 yılları arasında ise ekonomik sürdürülebilirlik raporu uyum skorları en yüksek olan bankaların kamu bankaları olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Bankaların Çevresel Sürdürülebilirlik Raporu Uyum Skorları

Bankalar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Akbank	66,67	66,67	83,33	66,67	83,33	91,67
Garanti Bankası	100,00	66,67	75,00	75,00	75,00	66,67
İş Bankası	83,33	66,67	83,33	83,33	100,00	66,67
Şekerbank	75,00	75,00	75,00	66,67	83,33	66,67
Halk Bankası	83,33	83,33	100,00	66,67	75,00	58,33
TSKB	75,00	66,67	83,33	66,67	66,67	16,67
Vakıfbank	100,00	66,67	75,00	58,33	66,67	66,67
Yapı Kredi Bankası	83,33	66,67	66,67	16,67	100,00	66,67

TEB	75,00	58,33	66,67	75,00	83,33	66,67
Ziraat Bankası	66,67	16,67	100,00	66,67	66,67	58,33

Tablo 3'te bankaların çevresel sürdürülebilirlik raporu uyum skorlarına yer verilmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde 2016-2018 yılları arasında çevresel sürdürülebilirlik raporu uyum skoru en yüksek olan bankaların Akbank, İş Bankası ve Yapı ve Kredi Bankası olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 2013-2015 yılları arasında ise kamu bankaları çevresel sürdürülebilirlik raporu uyum skoru en yüksek olan bankalar olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4. Bankaların Sosyal Sürdürülebilirlik Raporu Uyum Skorları

Bankalar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Akbank	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Garanti Bankası	100,00	73,33	86,67	93,33	100,00	100,00
İş Bankası	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	73,33
Şekerbank	86,67	93,33	100,00	100,00	100,00	100,00
Halk Bankası	100,00	100,00	100,00	73,33	93,33	66,67
TSKB	100,00	100,00	100,00	100,00	93,33	0,00
Vakıfbank	100,00	73,33	93,33	66,67	86,67	100,00
Yapı Kredi Bankası	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00	73,33
TEB	93,33	53,33	86,67	100,00	100,00	100,00
Ziraat Bankası	93,33	0,00	100,00	73,33	93,33	53,33

Tablo 4'te bankaların sosyal sürdürülebilirlik raporu uyum skorlarına yer verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre sosyal sürdürülebilirlik raporu uyum skoru en yüksek olan bankalar Akbank, TEB ve İş Bankası'dır. Kamu bankalarının ise diğer bankalara göre sosyal sürdürülebilirlik raporu uyum skoru daha düşüktür.

Tablo 5: Tanımlayıcı İstatistikler

	Ort	St.Sapma	Min	Max	n
Yönetim Kurulu Özellikleri					
Kadın Yönetim Kurulu Sayısı	1,1000	1,02014	,00	5,00	60
Kadın Yönetim Kurulu Yüzdesi	,0988	,08866	,00	,42	60
Kadın Yönetim Kurulu Dummy	,6833	,46910	,00	1,00	60
Yönetim Kurulu Büyüklüğü	10,7667	1,59837	8,00	14,00	60
Yabancı Yönetim Kurulu Sayısı	2,3000	2,85408	,00	7,00	60
Yabancı Yönetim Kurulu Yüzdesi	,1912	,23194	,00	,50	60

Yabancı Yönetim Kurulu Dummy	,4333	,49972	,00	1,00	60
Bağımsız Yönetim Kurulu Sayısı	2,5500	1,21327	,00	5,00	60
Bağımsız Yönetim Kurulu Yüzdesi	,2368	,11594	,00	,42	60
Bağımsız Yönetim Kurulu Dummy	1,0000	,00000	1,00	1,00	60
<i>Sürdürülebilirlik Raporu Uyumu</i>					
Ekonomik Sürdürülebilirlik Uyumu	75,2558	21,34290	,00	100,00	60
Çevresel Sürdürülebilirlik Uyumu	71,9452	17,08171	16,67	100,00	60
Sosyal Sürdürülebilirlik Uyumu	87,8883	23,68966	,00	100,00	60

Tablo 6'da bankaların yönetim kurulu yapısına ve sürdürülebilirlik raporu uyum skoruna ilişkin tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Bankaların ortalama yönetim kurulu üye sayısı 10,76'dır. Ayrıca kadın üye sayısı, yabancı üye sayısı ve bağımsız yönetim kurulu üye sayısı ortalaması sırasıyla 1,10; 2,30 ve 2,55'tir. Ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik raporu uyum skoru ortalaması ise sırasıyla %75,25; %71,94 ve %87,88 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 6. Korelasyon analizi³

	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]	[9]	[10]	[11]	[12]
[1] Kadın YK Sayısı	1											
[2] Kadın YK Yüzdesi	,983**	1										
[3] Kadın YK Dummy	,740**	,765**	1									
[4] Yönetim Kurulu Büyüklüğü	,347**	,210	,261*	1								
[5] Yabancı YK Sayısı	,269*	,161	,237	,729**	1							
[6] Yabancı YK Yüzdesi	,257*	,163	,236	,660**	,989**	1						
[7] Yabancı YK Dummy	,213	,134	,234	,596**	,929**	,950**	1					
[8] Bağımsız YK Sayısı	,325*	,332**	,252	,268*	,201	,208	,187	1				
[9] Bağımsız YK Yüzdesi	,231	,288*	,218	-,054	-,007	,021	,018	,936**	1			
[10] Ekonomik Sürdürülebilirlik Uyumu	-,130	-,097	-,028	-,126	-,045	-,010	,020	,157	,222	1		
[11] Çevresel Sürdürülebilirlik Uyumu	-,047	-,037	-,052	-,037	-,042	-,019	-,024	,110	,136	,823**	1	
[12] Sosyal Sürdürülebilirlik Uyumu	,028	,061	,035	-,049	,001	,041	,079	,126	,167	,829**	,824**	1

³Bağımsız yönetim kurulu üyesi sayısı her bankada olmasından dolayı Bağımsız YK dummy değişkeni korelasyon analizine dahil edilememiştir.

Tablo 6’da bankaların yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik raporu uyum skoru arasındaki ilişki korelasyon analizi ile test edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre yönetim kurulu büyüklüğü, kadın yönetim kurulu üye sayısı ve yabancı yönetim kurulu üye sayısı, yüzdesi ve dummy değişkeni ile ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik raporu uyum skoru arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0,05$). Başka bir ifade ile yönetim kurulu kadın üye sayısı ve yönetim kurulu yabancı üye sayısının artması veya azalması sürdürülebilirlik raporu uyum skorunun değişmesine neden olmamaktadır. Bunun yansırı bağımsız yönetim kurulu üye sayısı ve yüzdesi ile ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik raporu uyum skoru arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan ancak pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Başka bir ifade ile yönetim kurulu içerisinde bağımsız üye yüzdesinin artması ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik raporu uyum skorunu sırasıyla %22,6; %13,6 ve %16,7 artırmaktadır. Benzer bir şekilde bağımsız yönetim kurulu üye sayısının artması ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik raporu uyum skorunu sırasıyla %15,7; %11,0 ve %12,6 artırmaktadır.

SONUÇ

Dünyada yönetim anlayışı değişmekte ve gelişmektedir. Değişim ve gelişim ile birlikte firmaların yatırımcılarına ve paydaşlarına karşı olan sorumlulukları artmıştır. Yatırımcıların ve paydaşların beklentisi firmalardan beklentisi şeffaf, hesap verilebilir ve aynı zamanda sürdürülebilir yapıya sahip olmalarıdır. Bu çerçevede günümüzde hissedarlar ve paydaşlar firmaların sadece finansal verileri ile ilgilenmemekte bunun yanında finansal olmayan verileri ile de ilgilenmektedirler. Finansal olmayan veriler firmaların sürdürülebilir yapılarını ortaya koymaktadır. Bu noktada sürdürülebilirlik raporlamaları son derece önemli olmaktadır. Sürdürülebilirlik raporlaması ilk kez Elkington (1997) tarafından ortaya atılan ve firmaların ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarını yansıtan bir raporlama biçimi olup standartları merkezi Hollanda’da bulunan Küresel Raporlama Girişimi (GRI) tarafından belirlenmektedir. Dünyada sürdürülebilirlik raporlaması yayımlayan firma sayısı her geçen gün artış göstermektedir. Sürdürülebilirlik raporlamasını etkileyen birçok faktör vardır. Yönetim kurulları ve yönetim kurullarının yapısı sürdürülebilirlik raporlamasını etkileyen önemli faktörlerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan ulusal ve uluslararası yazında yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik raporlaması arasındaki ilişkiyi inceleyen çeşitli araştırmalar yürütülmüş ve yürütülmektedir.

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de faaliyet gösteren bankaların sürdürülebilirlik raporu uyumunu ortaya koymak ve bankaların yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik raporu uyumu arasındaki ilişkiyi tespit etmektir. Bu kapsamda Türkiye’de faaliyet gösteren 10 adet bankanın 2013-2018 dönemi verileri analiz edilmiştir. Araştırmada nitel ve nicel yöntemler kullanılmıştır. Bankaların sürdürülebilirlik raporu uyum skorunu belirlemek için içerik analizi bunun yanında yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik raporu uyum skoru arasındaki ilişkiyi belirlemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Sürdürülebilirlik raporlamasının 3 boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlar ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlardır. Araştırma sonuçlarına göre 2013-2015 döneminde ekonomik ve çevresel raporlama uyum skorları en yüksek olan bankalar kamu bankaları olurken 2016-2018 dönemi için özel bankaların uyum skorları daha yüksektir. Sosyal boyut açısından incelenen tüm dönemlerde özel bankaların sosyal sürdürülebilirlik uyum skorları kamu bankalarından yüksektir. Sürdürülebilirlik konusunun paydaşlar açısından giderek önem kazanması özel bankaların konuya daha yakın ilgi göstermelerine sebep olmuş ve son iki dönemde kamu bankalarından daha yüksek uyum skorlarına ulaşmışlardır. Bu açıdan hem kamu bankalarının hem de özel bankaların sürdürülebilirlik raporlarının üç boyutunda gelişim göstermeye devam edecekleri ve bu gelişimin uyum skorlarına pozitif yansıtacağı düşünülmektedir.

Korelasyon analiz sonuçlarına göre yönetim kurulu büyüklüğü, yönetim kurulu kadın üye sayısı ve bağımsız üye sayısı ile ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik raporu uyum skorları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bunun yanında bağımsız üye sayısı ile sürdürülebilirlik raporu uyum skoru arasında pozitif ve istatistiksel olarak zayıf bir ilişki bulunmuştur. Bu açıdan yönetimi kurulu üye sayısını arttırarak yönetim kurulunu genişletmek ya da yönetim kurullarında cinsiyet temelli farklılık yönetimi ile kadın

ve erkek yönetim kurulu üye sayılarının dengeli olmasını sağlamak uyum skorları üzerinde etkili olmazken bağımsızlık unsuru uyum skorlarını etkilemektedir. Buna göre yönetim kurulu bağımsız üye sayısının artışı daha şeffaf bir yönetim anlayışına işaret ederek uyum skorlarını artırıcı bir faktör olarak değerlendirilebilir ve yönetim kurullarında daha fazla bağımsız üyeye yer verilebilir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar Adeniye ve Fadipe (2018), Amran vd. (2014) sonuçları ile uyum göstermektedir. Buna karşın Vitolla vd. (2020), Hu ve Loh (2018) araştırmadan elde edilen bulgulardan farklı sonuçlar elde etmiştir. Konuya ilişkin araştırmalardan elde edilen sonuçlar ülkeden ülkeye ve firmadan firmaya farklılık göstermektedir. Gelişmiş ekonomiler sınıfındaki ülkelerde yönetim kurulu bağımsız üye sayısı ve kadın üye sayısının sürdürülebilirlik raporlamaları üzerinde etkili olduğu görülmekte iken gelişmekte olan ekonomiler sınıfındaki ülkelerde ise söz konusu etkiler görülmektedir. Elde edilen farklı sonuçlar ülkelerin yönetim anlayışları, hukuki ve ekonomik yapılarındaki farklılıklara dayanmakta, Dilling (2010) ve Dagiliene (2010) sonuçlarını desteklemektedir.

Sonuçlar Türkiye açısından önem taşımaktadır. Yönetim kurulu yapısı ile sürdürülebilirlik raporlaması ve sürdürülebilirlik raporu uyum skorları arasında anlamlı bir ilişkisinin olmaması bir başka ifade ile farklı özelliklere sahip yönetim kurullarının sürdürülebilirlik raporlamaları üzerinde etkiye sahip olmaması kurumsal yönetimin güçlendirilmesi gerektiğini işaret etmektedir. Yönetim kurullarının temel amacı hissedarların menfaatlerini korumak ve paydaşlara güvenilir bilgiler sunarak doğru yatırım kararları almalarını sağlamaktır. Bu açıdan kurumsal yönetimin önemli bir aracı olan sürdürülebilirlik raporlamaları hissedarları ve paydaşları doğru ve şeffaf bir şekilde bilgilendirecek niteliğe sahip olmalı ve yönetim kurulları bu çerçevede etkin rol oynamalıdır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar yönetim kurulu yapısı ve sürdürülebilirlik raporlaması arasındaki ilişkinin analizine yönelik yapılacak çalışmalara ışık tutacak niteliktedir. Sonraki araştırmalar farklı değişkenler ile sürdürülebilirlik raporlamaları arasındaki ilişkileri analiz edebilir. Yapılacak araştırmalar kurumsal yönetimin gelişimine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aceituno, J.V.F., Ariza, L.R. ve Sanchez, I.M.G. (2014). Explanatory Factors of Integrated Sustainability and Financial Reporting. *Business Strategy and the Environment*, 23(1), 56-72.
- Adams, R.B. ve Ferreira, D. (2004). Gender Diversity in the Boardroom. *ECGI, ÅiFinance Working Paper*, 57, 2004.
- Adeniye, S. I. ve Fadipe, A. O. (2018). Effect of Board Diversity on Sustainability Reporting in Nigeria: A Study of Beverage Manufacturing Firms. *Indonesian Journal of Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 1(1), 43-50.
- Al-Shaer, H. ve Zaman, M. (2016). Board gender diversity and sustainability reporting quality, *Journal of Contemporary Accounting and Economics*, 3, 210-222.
- Aman, Z. ve Bakar, N.S. (2017). The influence of the board of directors' characteristics on corporate sustainability reporting: Malaysian evidence. *Proceeding, International Business Management Conference*, 118-129, ISBN: 978-967-14841-4-2
- Ameer, R. ve Othman, R. (2012). Sustainability practises and corporate financial performance: a study based on the top global corporations. *Journal Business Ethics*, 108, 61-79.
- Amran, A., Lee, S.P. ve Devi, S.S. (2014). The influence of governance structure and strategic corporate social responsibility toward sustainability reporting quality. *Business Strategy and the Environment*, 23, 217-235.
- Anazonwu, H.O., Egbunike, F.C. ve Gunardi, A. (2018). Corporate board diversity and sustainability reporting: a study of selected listed manufacturing firms in Nigeria. *Indonesian Journal of Sustainability Accounting and Management*, 2(1), 65-78.
- Aras, G. ve Crowther, D. (2008). *Culture and Corporate Governance, Social Responsibility. Network*, Leicester, U.K.

Ariza, L.R., Sanchez, I. M.G., Aceituno, J.V.F. (2012). *The Role of the Board in Achieving Integrated Financial and Sustainability Reporting*. Erişim Tarihi: 11.04.2020, http://www.aeca1.org/pub/on_line/comunicaciones_xvencuentroaeca/cd/4h.pdf,

Bandara, T.A.P., Shasanka, H.U., Edirisinghe, E.A.L., Dissanayake, D.M.G. ve Rathnasiri, K.A.A. (2018). *Impact of Corporate Governance on Level of Sustainability Reporting of Sri Lankan Listed Companies*. Erişim Tarihi: 11.04.2020, <http://mgt.sjp.ac.lk/acc/wp-content/uploads/2018/12/Impact-of-CG-on-Sustainability-reporting-Group-11.pdf>.

Baskin, J. ve Gordon, K. (2005). *Corporate Responsibility Practices Of Emerging Market Companies - A Fact Finding Study*, OECD Working Paper on International Investment, No.3.

Becchetti, L., Di Giacomo, S. ve Pinnacchio, D. (2008). Corporate Social Responsibility and Corporate Performance: Evidence from a Panel of US Listed Companies. *Applied Economics*, 40(5), 541-567.

Bernardi R.A. ve Threadgill V.H. (2010). Women Directors and Corporate Social Responsibility. *Electronic Journal of Business Ethics and Organizational Studies*, 15(2), 15–21.

Chambers, E., Chapple, W., Moon, J. ve Sullivan, M. (2003). CSR in Asia: A Seven Country. *Business & Society*, 44, 415-441.

Cheng,E.C.M ve Courtenay, S.M.(2004). Board Composition, Regulatory Regime and Voluntary Disclosure. *The International Journal of Accounting*, 41, 262-289.

Clarkson, P.M., Li, Y., Richardson, GD., ve Vasvari, F.P. (2008). Revisiting the Relation Between Environmental Performance And Environmental Disclosure: An Empirical Analysis. *Accounting, Organizations and Society*, 33(4–5), 303–327.

Cormier, D., Magnan, M. ve Van Velthoven, B. (2005). Environmental Disclosure Quality in Large German Companies: Economic Incentives, Public Pressures Or Institutional Conditions?. *European Accounting Review*, 14(1), 3-39.

Dagilene L. (2010). The Research of Corporate Social Responsibility Disclosures in Annual Reports. *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, 21, 197–204.

Dienes, D. ve Velte, P. (2016). The Impact of Supervisory Board Of Composition on CSR Reporting: Evidence From German Two-Tier System. *Sustainability, MDPI*, 8(1), 1-20, <https://doi.org/10.3390/su8010063>.

Dilling, P. F. (2010). Sustainability Reporting in a Global Context: What Are the Characteristics of Corporations That Provide High Quality Sustainability Reports-An Empirical Analysis. *International Business & Economics Research Journal (IBER)*, 9(1), 19-30. <https://doi.org/10.19030/iber.v9i1.505>

Elkington, J. (1997). *Cannibals With Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*, Capstone: Oxford

Eng, L.L. ve Mak, Y.T. (2003). Corporate Governance and Voluntary Disclosure, *Journal of Accounting and Public Policy*, 22, 325-345.

Feijoo, B.F., Romero, S. ve Blanco, S.R. (2014). Women on Boards: Do They Affect Sustainability Reporting? *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 21, 351-364.

Garcia, J.A.C., Benau, M.A.G. ve Meca, E.G. (2020). Corporate Governance and Its Implications for Sustainability Reporting Quality in Latin American Business Groups. *Journal of Cleaner Production*, 260, 121-142.

Herda, David N., Taylor, Martin E. ve Winterbotham, G. (2013). The Effect of Board Independence on the Sustainability Reporting Practices of Large U.S. Firms. *Issues in Social & Environmental Accounting*, 6 (3/4), 25-44.

Fasan, M. ve Mio, C. (2017). [Fostering Stakeholder Engagement: The Role Of Materiality Disclosure in Integrated Reporting](#). *Business Strategy and the Environment*, 26(3), 288-305.

Haniffa, R. M. ve Cooke, T. E. (2002). Culture, Corporate Governance and Disclosure in Malaysian Corporations. *A Journal of Accounting, Finance and Business Studies*, 38(3), 317-349.

Ho, S.S.M. ve Wong, K.S. (2001). A Study of the Relationship Between Corporate Governance Structures and the Extent of Voluntary Disclosure. *International Journal of Accounting, Auditing and Taxation*, 10, 139-156.

- Issa, A. ve Fang, H. (2019). The Impact of Board Gender Diversity on Corporate Social Responsibility in the Arab Gulf States, *Gender in Management*, 34(7), 577-605.
- Hsu J.L. ve Cheng M.C. (2012). What Prompts Small and Medium Enterprises to Engage in Corporate Social Responsibility? A Study from Taiwan. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 19(5), 288–305.
- Hu, M. ve Loh, L. (2018). Board Governance and Sustainability Disclosure: A Cross-Sectional Study of Singapore-Listed Companies. *Sustainability*, 10(7), 1-14. <https://doi.org/10.3390/su10072578>.
- Ingley, C. B. (2008). Company Growth and Board Attitudes to Corporate Social Responsibility. *International Journal of Business Governance and Ethics*, 4(1), 17–39. <https://doi.org/10.1504/IJBGE.2008.017889>
- International Integrated Reporting Committee (IIRC). (2011). *Towards integrated reporting. communicating value in the 21st Century*. Erişim tarihi: 21.04.2020, https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2011/09/IR-Discussion-Paper-2011_spreads.pdf.
- Iqbal, N., Ahmad, N., Basheer, N.A., Nadeem, M. (2012). Impact of Corporate Social Responsibility on Financial Performance of Corporations: Evidence from Pakistan”, *International Journal of Learning ve Development*, 2(6), 107-118.
- Janggu, T., Darus, F., Zain, M.M. ve Sawani, Y. (2014). Does Good Corporate Governance Lead a Better Sustainability Reporting? An Analysis Using Structural Equation Modeling. *Social and Behavioral Sciences*, 145, 138-145.
- Jensen, M.C. ve Meckling, W.H. (1976). Theory of the Firm: Managerial Behaviour, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*, 3, 305-360.
- Johnson, J.L., Daily, C.M., Ellstrand, A.E. (1996). Boards of Directors: A Review And Research Agenda. *Journal of Management*, 22, 409–438.
- Jones, S., Frost, G., Loftus, J. ve Van der Laan, S. (2007). An Empirical Examination of the Market Returns and Financial Performance of Entities Engaged in Sustainability Reporting. *Australian Accounting Review*, 17(4), 78-87.
- KPMG International Survey of Corporate Responsibility Reporting 2008. (2008). KPMG, Erişim tarihi: 27.04.2020, https://www.csrwire.com/press_releases/13790-KPMG-International-Survey-of-Corporate-Responsibility-Reporting-2008.
- Muller, V-O. (2014). The Impact of Board Composition on the Financial Performance of FTSE100 Constituents. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 109, 969-975.
- Naseem, M.A., Riaz, S., Rehman, R.U., Ikram, A. ve Malik, F. (2017). Impact of Board Characteristics on Corporate Social Responsibility Disclosure. *Journal of Applied Business Research (JABR)*, 33(4), 801-810. <https://doi.org/10.19030/jabr.v33i4.10001>
- Oba, V. C. ve Fodio, M. I. (2012). Board Characteristics and the Quality of Environmental Reporting in Nigeria. *Journal of Accounting and Management*, 2(2), 33–48.
- Rouf, A. (2011). Corporate Characteristics, Governance Attributes and the Extent of Voluntary Disclosure in Bangladesh. *African Journal of Business Management*, 5(19), 7836-7845.
- Said, R., Zainuddin, Y. HJ. ve Haron, H. (2009). The Relationship Between Corporate Social Responsibility Disclosure and Corporate Governance Characteristics in Malaysian Public Listed Companies. *Social Responsibility Journal*, 5(2), 212-226.
- Shamil, M.M., Shaikh, J.M., Ho, P.L. ve Krishnan, A. (2014). The Influence of Board Characteristics on Sustainability Reporting: Empirical Evidence from Sri Lanka Firms. *Asian Review of Accounting*, 22(2), 78-97.
- Sheila, N.H; Rashid, H.M; Mohammad, A.A. ve Meera, A.K. (2012). Impact of Corporate Governance on Social and Environmental Information Disclosure of Malaysian Listed Banks: Panel Data Analysis. *Asian Journal of Finance and Accounting*, 4(1), 1-24.
- Thorpe, J. ve Prakash-Mani, K. (2003). Developing Value: The Business Case for Sustainability. *Greener Management International*, 44, 17-32.

Tsang, E.W.K. (1998). A Longitudinal Study of Corporate Social Reporting in Singapore. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*. 11(5), 624-635.

Vitolla, F., Raimo, N. ve Rubino, M. (2020). Board Characteristics and Integrated Reporting Quality: An Agency Theory Perspective. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, (2), 1152-1163.

Wang, M.C. (2017). The Relationship Between Firm Characteristics and the Disclosure of Sustainability Reporting. *Sustainability*, MDPI, 9(4), 1-14.

EK-1

GRI 4 İlkelerine Göre Araştırmada Kullanılan Kategori Ve Unsurlar		
Ekonomik Sürdürülebilirlik	Çevresel Sürdürülebilirlik	Sosyal Sürdürülebilirlik
Gelirler	Malzemeler	İstihdam
İşletme giderleri	Enerji	İş sağlığı ve güvenliği
Çalışan ücretleri ve yan hakları	Su	Eğitim ve öğretim
Toplumsal yatırımlar	Biyolojik çeşitlilik	Çeşitlilik ve fırsat eşitliği
Elde tutulan ekonomik değer	Atık Sular ve Atıklar	İşgücü uygulamaları şikâyet mekanizmaları
İklim değişikliğinden kaynaklanan risk ve fırsatlar	Ürün ve Hizmetler	Yatırım
Tazminat planı yükümlülükleri	Uyum	Ayrımcılığın önlenmesi
Devletten alınan mali yardımlar	Nakliye	İnsan hakları şikâyet mekanizmaları
Cinsiyet bazında başlangıç seviyesi ücretleri	Genel	Yerel toplumlar
Üst yönetim bilgisi	Tedarikçinin çevresel bakımdan değerlendirilmesi	Kamu politikası
Altyapı yatırımlarının gelişimi ve etkileri	Çevresel şikâyet mekanizmaları	Rekabete aykırı davranış
Kuruluşun ekonomik etkileri		Toplum üzerindeki etkilere ilişkin şikâyet mekanizmaları
Yerel tedarikçilerden satın alma bütçesinin yüzdesi		Müşteri sağlığı ve güvenliği
		Pazarlama iletişimi
		Müşteri gizliliği